[ת]דְּהַיְנוּ כְּשֶׁסּוֹגֵר הַדֶּלֶת מִמְּקוֹם (נ) (שָׁפָה) (יד) [יד] פְּנִימִית (נא) * שֶׁל עִבְרִי הַדֶּלֶת * וְלַחוּץ, כְּלַחוּץ: **יד** [א]מִי שֶׁעוֹמֵד אֲחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת וּבֵינֵיהֶם חַלּוֹן, אֲפִלּוּ גָּבְהוֹ כַּמָּה קוֹמוֹת, אֲפִלּוּ אֵינוֹ רָחֹב אַרְבָּעָה, וּמֵרָאֶה לָהֶם פָּנָיו מִשָּׁם, (נב) מִצְטָרֵף עִמָּהֶם לַעֲשָׂרָה. הָגֵהּ: (נג) בְּגִין וַעֲלִיּוֹת אֵינָן בְּכְלָל (טו) [טו] בַּיִת, וְהָעוֹמֵד עֲלֵיהֶם אֵינוֹ מִצְטָרֵף (רבינו ירוחם נתיב ג׳ חלק ז׳): **טו** [ב]אִם מִקְצָתָן בְּפָנִים וּמִקְצָתָן בַּחוּץ וְשִׁלְיַחַ צִבּוּר תּוֹךְ הַפֶּתַח, (נד) הוּא מִצְטָרֵף: **טז** [ג]חֲצַר קְטַנָּה שֶׁנִּפְרְצָה בְּמִלּוֹאָהּ לְגְדוֹלָה, דְּהַיְנוּ שֶׁנִּפְרְצָה קְטַנָּה בְּמָקוֹם חִבּוּרָהּ לַגְּדוֹלָה וְנָפַל כָּל אוֹתוֹ כֹּתֶל שֶׁהָיָה מַפְסִיק בֵּינֵיהֶם, וּבַגְּדוֹלָה נִשְׁאֲרָה מִשְּׁאֵרִית כֹּתֶל זֶה שֶׁנָּפַל פְּסָיִם (פְּרוּשׂ מְעַט כֹּתֶל יָשָׁר וְשָׁוֶה) מִכָּאן וּמִכָּאן, הַגְּדוֹלָה כְּמַפְסֶקֶת מִן הַקְּטַנָּה, [ד]וְאֵין הַקְּטַנָּה מַפְלֶגֶת מִן הַגְּדוֹלָה אֶלָּא הֲרֵי הִיא כְּקֶרֶן זָוִית שָׁלָה. לְפִיכָךְ אִם (נה) תִּשְׁעָה בַּגְּדוֹלָה וְאֶחָד בַּקְּטַנָּה מִצְטָרְפִין, שֶׁהַקְּטַנָּה נִגְרֶרֶת אַחַר הַגְּדוֹלָה וַהֲרֵי הִיא כְּאִלּוּ הִיא בְּתוֹךְ הַגְּדוֹלָה, כֵּיוָן שֶׁהָרֹב בַּגְּדוֹלָה, אֲבָל אִם הָיוּ תִּשְׁעָה בַּקְּטַנָּה וְאֶחָד בַּגְּדוֹלָה [ה]אוֹ חֲמִשָּׁה בָּזוֹ וַחֲמִשָּׁה בָּזוֹ, אֵין מִצְטָרְפִין: **יז** [ה]הָיָה שְׁלִיַּחַ צִבּוּר בַּגְּדוֹלָה וְצִבּוּר בַּקְּטַנָּה (נו) אֵינוֹ מוֹצִיאָן יְדֵי חוֹבָתָן, שֶׁהוּא נִגְרָר אַחֲרֵיהֶם. אֲבָל אִם הָיָה שְׁלִיַּחַ צִבּוּר בַּגְּדוֹלָה וְצִבּוּר בַּקְּטַנָּה, (נו) אֵינוֹ מוֹצִיאָן יְדֵי חוֹבָתָן,

ת שם בפרוש רש״י ורבנו ירוחם (נתיב ג ח״י). א טפר ארחות חיים (הובא בכ״י ד״ה תען תו) בשם רב האי גאון. ב טור בשם אביו הרא״ש. ג צירופין צ״ב (ע״כ). ד תוספות (ד״ה תשעה) והרא״ש שם (פ״ס סי׳ כ). ה שם בגמרא.

בֵּאוּר הַיטֵב

כְּשִׁשׁ תִּשְׁעָה בְּמָקוֹם אֶחָד, וְאֶחָד אַחַר הַוִּילּוֹן שְׁפוּרְסִין לְצָנִיעוּת, מִצְטָרְפִין. מַהֲרִ״ךְ ש״ם (שם ס״ט). וְכָתַב הַפְּרִי חָדָשׁ וּמִיהוּ מִסְתַּבְּרָא דְּדַוְקָא שֶׁפָּרְשׂוּ לְצָנִיעוּת בְּעָלְמָא אֲבָל אִי אֵיכָא תְּפִלִּין אוֹ סֵפֶר תּוֹרָה וּפָרְשׂוּ סָדִין כִּי הֵיכִי דְּלָהֲוֵי מְחִצָּה לְשַׁפֵּשׁ מִשָּׁתָּ, הֲוֵי נְמִי מְחִצָּה לְצָרוּף עֲשָׂרָה, וְלֹא מִצְטָרְפִי. פרוש, דְּמָקוֹם מְגוּרַת הַדֶּלֶת הֲוֵי כְּלַחוּץ. וּבְסֵפֶר תַּגְיָא (סי׳ ד) פֶּסֶק דְּהֲוֵי כִּלְפָנִים, עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא). [וּבְסֵפֶר אֲבָן הָעוֹזֵר שֶׁפָּסַק גַּם כֵּן בְּפִשִׁיטוּת דְּהֵיכָא דְּהַמְּעוּט עוֹמְדִים תּוֹךְ הַפֶּתַח מִצְטָרְפִים לַעֲשָׂרָה, דְּלֹא גָּרַע מֵחֲצַר קְטַנָּה שֶׁנִּפְרְצָה לִגְדוֹלָה הַמְבֹאָר בְּסָעִיף ט״ז, וְכֵן מַשְׁמַע מִבַּאוּר הַגְּרָ״א: (נא) שֶׁל עִבְרִי הַדֶּלֶת. [ג]עַיֵּן בֵּיד אֶפְרַיִם שֶׁכָּתַב דִּבְחַלַּל הַפֶּתַח לָבַד מִמְּקוֹם הַדֶּלֶת, כְּגוֹן הֵיכָא שֶׁהַדֶּלֶת קְבוּעַ לְחוּץ וּמִמְּקוֹם הַדֶּלֶת וְלִפְנִים יֵשׁ עוֹד חֲלָל בְּתוֹךְ עִבְרִי הַפֶּתַח, לְכַלֵּי עַלְמָא הֲוֵי כִּלְפָנִים, וְיֵשׁ לְסָמְךְ עַל זֶה [דְּאַף דְּבְפְרִי מְגַדִּים (שם ס״ק יא) מַשְׁמַע דְּדַעְתּוֹ דְּרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ג ח״י) סוֹבֵר גַּם בָּזֶה דְּהֲוֵי כְּלַחוּץ, עַל כָּל פָּנִים הָלֹא בְּלָאו הָכִי הַרְבֵּה חוֹלְקִין עַל רַבֵּנוּ יְרוּחָם וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן נ׳, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה של עובין)]: **יד** (נב) מִצְטָרֵף עִמָּהֶם. דְּאַף דְּיֵשׁ הֶפְסֵק מְחִיצָה בֵּינֵיהֶם, (פ) [ד]כֵּיוָן דְּמַרְאֶה לָהֶם פָּנָיו דּוֹמֶה לְמֵאי שֶׁמְּבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן קצ״ה (ס״א) לְעִנְיַן זִמּוּן, דְּאִם מְקַצָּתָן רוֹאִין אֵלּוּ אֶת אֵלּוּ דְּמִצְטָרְפִין, וְאִם כֵּן לְפִי זֶה פָּשׁוּט, הָעוֹמְדִים בָּעֲזָרַת נָשִׁים וּבְמְחִיצָה הַמַּפְסֶקֶת יֵשׁ חָלוֹן, וּמַרְאֶה לָהֶם פָּנָיו מִשָּׁם, מִצְטָרְפִי לַעֲשָׂרָה, וְכָל שֶׁכֵּן דְּאִם יֵשׁ בְּלִבָּם לַעֲשָׂרָה, נִחְשָׁב תְּפִלָּה בְּצִבּוּר עַל יְדֵי זֶה. וְאַף עַל פִּי כֵן יוֹתֵר טוֹב (נג) אִם בְּנָקֵל הוּא לוֹ לֵירֵד לְבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁיֵּרֵד. (נג) [ה]יֵשׁ מֵהָאַחֲרוֹנִים שֶׁחוֹלְקִין עַל עִקַּר הַדִּין וְסוֹבְרִין דְּעִנְיָנֵנוּ אֵינוֹ דּוֹמֶה כְּלָל לְזִמּוּן: **(נג) בְּגִין וַעֲלִיּוֹת.** בְּכָהֲאי גַּוְנָא (מד) שֶׁאֵין רוֹאִין אֵלּוּ אֶת אֵלּוּ, רְבוּתָא הָיָה לוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ חֲלוֹנוֹת וְרְחֻבוֹת וּנְמוּכוֹת כָּל שֶׁאֵינָן שָׁווֹת לְקַרְקַע בֵּית הַכְּנֶסֶת, וְאַף אִם הוּא עוֹמֵד בְּתוֹכָם אֵינוֹ מִצְטָרֵף. **טו** (נד) **הוּא מִצְטָרֵף.** [ו]הֵיכִין שֶׁהוּא שְׁלִיַּחַ צִבּוּר כָּל אֶחָד נוֹתֵן דַּעְתּוֹ עָלָיו וְהוּא מְחַבְּרָן יַחַד, וְכָל שֶׁכֵּן (נה) אִם תִּשְׁעָה מִבִּפְנִים וְהוּא תּוֹךְ הַפֶּתַח דְּהוּא מִצְטָרֵף לָהֶם, וְהַהִיא דְּסָעִיף י״ז שְׁאנִי, דְּכֵיוָן שֶׁהוּא בָּחֲצַר הַגְּדוֹלָה הֲרֵי הוּא מֻפְלָג מֵהַצִּבּוּר. וּבְאָדָם אַחֵר שֶׁאֵינוֹ שְׁלִיַּחַ צִבּוּר, אֲפִלּוּ הוּא לִבּוֹ עַל מִפְתַּן הַבַּיִת אֵינוֹ מִצְטָרֵף עִמָּהֶם כְּדִלְעֵיל בְּסָעִיף י״ג. (ט) וְכָל זֶה דַּוְקָא בְּשֶׁאֵינָן רוֹאִין אֵלּוּ לְאֵלּוּ, אֲבָל אִם מְקַצָּתָן רוֹאִין אֵלּוּ אֶת אֵלּוּ, בְּכָל גַּוְנֵי מִצְטָרְפִי לְהַדָּדֵי. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף י״ח סָעִיף קָטָן נ״ז: **טז** (נה) **תִּשְׁעָה בַּגְּדוֹלָה.** הַכְּלָל, (מ) דְּהַגְּדוֹלָה אִי אִפְשָׁר לָהּ לְמִשְׁתֵּי אַחַר הַקְּטַנָּה, לְפִי שֶׁהִיא כְּמַפְלֶגֶת, וְגַם הַצִּבּוּר דַּחֲשִׁיבֵי אִי אִפְשָׁר לָהֶם לְמִשְׁתֵּי אַחַר הַיְחִיד, וַאֲפִלּוּ חֲמִשָּׁה אַחַר חֲמִשָּׁה אִי אִפְשָׁר לָהֶם לְמִשְׁתֵּי, רַק הַיְחִיד נִמְשָׁךְ אַחַר הַצִּבּוּר, מִשּׁוּם הָכִי אִי אִפְשָׁר שֶׁיִּצְטָרְפוּ אֶלָּא אִם כֵּן הַיְחִיד בְּקְטַנָּה וְהַצִּבּוּר בַּגְּדוֹלָה: **יז** (נו) **אֵינוֹ מוֹצִיאָן.** (נמ) וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה עֲשָׂרָה בַּקְּטַנָּה אֵין הוּא מוֹצִיאָן יְדֵי חוֹבָתָן, וַאֲפִלּוּ הָאִידָּנָא דְּכֻלָּן בְּקִיאִין, מִכָּל מָקוֹם אֵין לוֹ לוֹמַר קַדִּישׁ וּקְדֻשָּׁה שָׁם, כֵּיוָן שֶׁבַּמָּקוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד אֵין שָׁם מְנַיָן, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ מְנַיָן בִּמְקוֹם הַשְּׁלִיַּחַ צִבּוּר, וַדַּאי

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

בִּירוּדָה דֶּגֶה סִימָן ש״ו בְּט״ז (סק״ח) וּכְבָנְקָת הַגְּדוֹלָה שָׁם: **יג** (יד) **פְּנִימִית.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן (בְּרֵכִי יוֹסֵף) (מְחַזִּיק בְּרָכָה) (סק״ב) כָּתַב בְּשֵׁם מַלְכֵּי בְּקֶדֶשׁ (סוף סס״ד בהכנסת) מִי שֶׁבָּיְתוֹ אַחוֹרֵי בֵּית הַכְּנֶסֶת וּכְיוֹצְאִים חַלּוֹן קָטָן שֶׁשּׁוֹמֵעַ מִשָּׁם כָּל מַה שֶׁאוֹמְרִים, מִי שֶׁבְּיָתוֹ מִתְחַפֵּלֵל שָׁם חָשִׁיב כְּמִתְפַּלֵּל עִם הַצִּבּוּר: **יד** (טו) **בַּיִת.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב, וְכָתַב בְּשִׁעוּרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב״י סק״ח) עֲלִיּוֹת שֶׁאֵינָם קְטוּרוֹת בְּכֹתֶל גְּמוּר אֶלָּא בְּלוּנְקָאוֹת גְּבוֹהוֹת עֲשָׂרָה, וְלִמְשָׁה יֵשׁ חֲצִי גְּדוֹלָה שְׁפוּנִים אֵלּוּ עֲלִיּוֹת וְרוֹאִין זֶה אֶת זֶה, אֵין מִצְטָרְפִין, וְהַבִּיאוּ הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק״כ יב). וּבְמָשָׁה יוֹסֵף חֵלֶק ב׳ (אורח״ח) סִימָן י״ג כָּתַב דִּמְצְטָרְפִין, וְכֵן עָשָׂא דְּבַר. וּבְמִלְּבִי בְּקֶדֶשׁ (שם) דָּחָה דְּבָרִיו, וּבְכִסֵּחוּיַּר בְּרָכָה (סק״ח) מַשְׁמַע דְּמִסְתְּפֵק גַּם כֵּן לְהַשְׁיַּרֵי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה, וְכָתַב שֵׁכֵן כָּתַב בְּשׁוּת״ת זֶרַע אֶמֶת (סי׳ י) עַיֵּן שָׁם. וּמִכָּל מָקוֹם כָּתַב שֶׁאִם הָעוֹמְדִים שָׁם בַּעֲלִיּוֹת אוֹ בְּזִוּוּת נָשִׁים אֵינוֹ בְּקֶבֶל לֵירֵד לְמִטָּה לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וּמִשְׁתַּדְּלִים לְהַרְאוֹת לָהֶם פָּנֵיהֶם מִלְּמַעְלָה יֵשׁ לִסְמֹךְ לְהַקֵּל.

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אֲבָל אִי אֵיכָא תְּפִלִּין אוֹ סֵפֶר תּוֹרָה, וּפָרְשׂוּ סָדִין כִּי הֵיכִי דְּלָהֲוֵי מְחִיצָה לְשַׁמֵּשׁ מִשָּׁתָּ, הֲוֵי נְמִי מְחִיצָה לְצָרוּף עֲשָׂרָה וְלֹא מִצְטָרְפִי [פְּרִי חָדָשׁ], וּפְרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק יב) מְצַדֵּד דְּבְכָל גַּוְנֵי מִצְטָרְפִי: **(נ) שָׂפָה פְּנִימִית.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּמָקוֹם סְגִירַת הַדֶּלֶת הֲוֵי כְּלַחוּץ, אַף שֶׁעֲכְשָׁו הַיְינוּ הַפֶּתַח פְּתוּחַ. וְעַיֵּן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא) שֶׁכָּתַב שֶׁיֵּשׁ שֶׁחוֹלְקִין עַל זֶה, וּמַכְרִיעַ כְּמוֹתָם [א]דְּמָקוֹם זֶה הֲוֵי כִּלְפָנִים. וְעַיֵּן בְּסֶפֶר אֲבָן הָעוֹזֵר שֶׁפָּסַק גַּם כֵּן בְּפִשִׁיטוּת דְּהֵיכָא דְּהַמְּעוּט עוֹמְדִים תּוֹךְ הַפֶּתַח מִצְטָרְפִים לַעֲשָׂרָה, דְּלֹא גָּרַע מֵחֲצַר קְטַנָּה שֶׁנִּפְרְצָה לִגְדוֹלָה הַמְבֹאָר בְּסָעִיף ט״ז, וְכֵן מַשְׁמַע מִבַּאוּר הַגְּרָ״א: **(נא) שֶׁל עִבְרִי הַדֶּלֶת.** [ב]עַיֵּן בְּיַד אֶפְרַיִם שֶׁכָּתַב דִּבְחַלַּל הַפֶּתַח לָבַד מִמְּקוֹם הַדֶּלֶת, כְּגוֹן הֵיכָא שֶׁהַדֶּלֶת קְבוּעַ לְחוּץ וּמִמְּקוֹם הַדֶּלֶת וְלִפְנִים יֵשׁ עוֹד חֲלָל בְּתוֹךְ עִבְרִי הַפֶּתַח, לְכַלֵּי עַלְמָא הֲוֵי כִּלְפָנִים, וְיֵשׁ לְסָמְךְ עַל זֶה [דְּאַף דְּבְפְרִי מְגַדִּים (שם ס״ק יא) מַשְׁמַע דְּדַעְתּוֹ דְּרַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ג ח״י) סוֹבֵר גַּם בָּזֶה דְּהֲוֵי כְּלַחוּץ, עַל כָּל פָּנִים הָלֹא בְּלָאו הָכִי הַרְבֵּה חוֹלְקִין עַל רַבֵּנוּ יְרוּחָם וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף קָטָן נ׳, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה של עובין)]: **יד (נב) מִצְטָרֵף עִמָּהֶם.** דְּאַף דְּיֵשׁ הֶפְסֵק מְחִיצָה בֵּינֵיהֶם, (פ) [ג]כֵּיוָן דְּמַרְאֶה לָהֶם פָּנָיו דּוֹמֶה לְמֵאי שֶׁמְּבֹאָר לְקַמָּן בְּסִימָן קצ״ה (ס״א) לְעִנְיַן זִמּוּן, דְּאִם מְקַצָּתָן רוֹאִין אֵלּוּ אֶת אֵלּוּ דְּמִצְטָרְפִין, וְאִם כֵּן לְפִי זֶה פָּשׁוּט, הָעוֹמְדִים בָּעֲזָרַת נָשִׁים וּבְמְחִיצָה הַמַּפְסֶקֶת יֵשׁ חָלוֹן, וּמַרְאֶה לָהֶם פָּנָיו מִשָּׁם, מִצְטָרְפִי לַעֲשָׂרָה, וְכָל שֶׁכֵּן דְּאִם יֵשׁ בְּלִבָּם לַעֲשָׂרָה, נִחְשָׁב תְּפִלָּה בְּצִבּוּר עַל יְדֵי זֶה. וְאַף עַל פִּי כֵן יוֹתֵר טוֹב (נג) אִם בְּנָקֵל הוּא לוֹ לֵירֵד לְבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁיֵּרֵד. (נג) [ד]יֵשׁ מֵהָאַחֲרוֹנִים שֶׁחוֹלְקִין עַל עִקַּר הַדִּין וְסוֹבְרִין דְּעִנְיָנֵנוּ אֵינוֹ דּוֹמֶה כְּלָל לְזִמּוּן: **(נג) בְּגִין וַעֲלִיּוֹת.** בְּכָהֲאי גַּוְנָא (מד) שֶׁאֵין רוֹאִין אֵלּוּ אֶת אֵלּוּ, רְבוּתָא הָיָה לוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ חֲלוֹנוֹת וְרְחֻבוֹת וּנְמוּכוֹת כָּל שֶׁאֵינָן שָׁווֹת לְקַרְקַע בֵּית הַכְּנֶסֶת, וְאַף אִם הוּא עוֹמֵד בְּתוֹכָם אֵינוֹ מִצְטָרֵף. **טו (נד) הוּא מִצְטָרֵף.** [ה]הֵיכִין שֶׁהוּא שְׁלִיַּחַ צִבּוּר כָּל אֶחָד נוֹתֵן דַּעְתּוֹ עָלָיו וְהוּא מְחַבְּרָן יַחַד, וְכָל שֶׁכֵּן (נה) אִם תִּשְׁעָה מִבִּפְנִים וְהוּא תּוֹךְ הַפֶּתַח דְּהוּא מִצְטָרֵף לָהֶם, וְהַהִיא דְּסָעִיף י״ז שְׁאנִי, דְּכֵיוָן שֶׁהוּא בָּחֲצַר הַגְּדוֹלָה הֲרֵי הוּא מֻפְלָג מֵהַצִּבּוּר. וּבְאָדָם אַחֵר שֶׁאֵינוֹ שְׁלִיַּחַ צִבּוּר, אֲפִלּוּ הוּא לִבּוֹ עַל מִפְתַּן הַבַּיִת אֵינוֹ מִצְטָרֵף עִמָּהֶם כְּדִלְעֵיל בְּסָעִיף י״ג. (ט) וְכָל זֶה דַּוְקָא בְּשֶׁאֵינָן רוֹאִין אֵלּוּ לְאֵלּוּ, אֲבָל אִם מְקַצָּתָן רוֹאִין אֵלּוּ אֶת אֵלּוּ, בְּכָל גַּוְנֵי מִצְטָרְפִי לְהַדָּדֵי. וְעַיֵּן לְקַמָּן בְּסָעִיף י״ח סָעִיף קָטָן נ״ז: **טז (נה) תִּשְׁעָה בַּגְּדוֹלָה.** (מ) דְּהַגְּדוֹלָה אִי אִפְשָׁר לָהּ לְמִשְׁתֵּי אַחַר הַקְּטַנָּה, לְפִי שֶׁהִיא כְּמַפְלֶגֶת, וְגַם הַצִּבּוּר דַּחֲשִׁיבֵי אִי אִפְשָׁר לָהֶם לְמִשְׁתֵּי אַחַר חֲמִשָּׁה אַחַר חֲמִשָּׁה אִי אִפְשָׁר לָהֶם לְמִשְׁתֵּי, רַק הַיְחִיד נִמְשָׁךְ אַחַר הַצִּבּוּר, מִשּׁוּם הָכִי אִי אִפְשָׁר שֶׁיִּצְטָרְפוּ אֶלָּא אִם כֵּן הַיְחִיד בְּקְטַנָּה וְהַצִּבּוּר בַּגְּדוֹלָה: **יז (נו) אֵינוֹ מוֹצִיאָן.** (נמ) וַאֲפִלּוּ אִם הָיָה עֲשָׂרָה בַּקְּטַנָּה אֵין הוּא מוֹצִיאָן יְדֵי חוֹבָתָן, וַאֲפִלּוּ הָאִידָּנָא דְּכֻלָּן בְּקִיאִין, מִכָּל מָקוֹם אֵין לוֹ לוֹמַר קַדִּישׁ וּקְדֻשָּׁה שָׁם, כֵּיוָן שֶׁבַּמָּקוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד אֵין שָׁם מְנַיָן, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ מְנַיָן בִּמְקוֹם הַשְּׁלִיַּחַ צִבּוּר, וַדַּאי

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יד (נמ) מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב) וְהַגְּרָ״א: **(נג)** שְׁעָרֵי תְּשׁוּבָה (ס״ק טו): **(נג)** עַיֵּן בְּתְשׁוּבַת מַשְׁקְפוֹת יַעֲקֹב (סי׳ צה), וְכֵן הַגְּרָ״א (סעיף יט) בְּסָעִיף קָטָן ל״א כָּתַב דְּיֵשׁ לְדַחוֹת כָּל הָרְאָיוֹת, וּבָאֲמֶת הָרַשְׁבָּ״א (תשו׳ ח״א סי׳ צז) גּוּפָא לֹא כָּתַב דְּדוֹמֶה לְזִמּוּן רַק בְּדֶרֶךְ אֶפְשָׁר, [ד]עַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (ח״א כלל ל ס״א) וּבְבָאוּר הֲלָכָה (ד״ה ולהתן): **(מד)** פְּרִי מְגַדִּים (א״א ס״ק יב): **טו (מה)** פְּרִישָׁה (סק״ו) וְחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אֵיגֶר, דְּלֹא כְּפְרִי מְגַדִּים (שם): **(ט)** מְפְרִי מְגַדִּים (שם): **טז (מ)** לְבוּשֵׁי שָׁרָד: **יז (מה)** פְּרִי מְגַדִּים (שם ס״ק יג):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א) וּבשו״ע הרב (סט״ו) כתב: ואפילו העומדים על האסקופה בתוך הפתח מן האגף ולחוץ, דהיינו כשסוגר הדלת ממקום שפה הפנימית של עובי הדלת ולחוץ כלחוץ, שהדלת מבדלת בין פנים לחוץ ואף על פי שהיא פתוחה הרי מקומה כלחוץ. **ב)** ובשו״ע הרב (סט״ו בסוגריים) חילק אם הדלת נפתחת לצד פנים או לצד חוץ, וכתב: ולא מקום עוביה בלבד אלא כל מקום חפיפתה שהיא חופפת על האסקופה עד מקום שהיא נוקשת בו, כגון שהדלת קבועה באמצע עובי האסקופה וסובבת על צירה מצד פנים לצד חוץ עד כנגד הציר, הרי כל עובי האסקופה משפה הפנימית עד מקום הנקישה שהוא כנגד הציר הכל כלחוץ. **ג)** עיין לעיל ס״ק מ״ח. **ד)** ובשו״ע הרב (ס״ז) כתב הטעם שמצטרפים: מפני שהוא רואה אלו ואלו וה״ז כאילו מקצת העומדים בחוץ נראים למקצת העומדים בפנים שהם מצטרפים. **ה)** כתב בשו״ע הרב (ס״כ בסוגריים): וכל זה כשנכנסים כתלי אורך הקטנה לתוך הגדולה ומופלגים שם ג׳ טפחים מכותלי אורך הגדולה שאל״כ גם הקטנה היא כמופלגת מן הגדולה ע״י פסי הגדולה משום נראה בחוץ ושוה מבפנים.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

ו טוֹר בֵּית יוֹסֵף (ד"ה ואם חצר) בְּשֵׁם רַשַׁ"י (שם ד"ה אין יוצאין). ז רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב ג ח"ו). ח ר"י אַבְּהֵב וְהִרְשַׁ"א בְּחִדּוּשָׁיו (מ"א סי' צו). ט סְמַ"ק סִימָן רפ"ב. י טוֹר וְתוֹסָפוֹת שָׁם בְּפִסְקֵיהֶם (ד"ה וכן). כ ר"י אַבְּהֵב (ד"ה צריך שיהיו) בְּשֵׁם הַיְרוּשַׁלְמִי וּבְשֵׁם רַב אַחָא וְשָׁכַן כָּתוּב בְּאֲרוּחוֹת חַיִּים. ל הַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת פֶּרֶק י"א מֵהִלְכוֹת תְּפִלָּה (אות א) שֶׁכֵּן פָּסַק ר"מ (תשר"ם מהרי"ם מרוטנבורג ד"פ סי' א' סז). מ שָׁם (כהג' מיימוניות) דַּעְתּוֹ הָאַחֲרוֹנָה וְלָזֶה הִסְכִּים בֵּית יוֹסֵף (ד"ה כתוב בהגהת מיימון).

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

יח [בשו"ע] וּקְצָתָן בָּעֲזָרָה אֵינָם מִצְטָרְפִין. וְכָתַב הַרַ"ש בֶּן הָרַשְׁבַּ"ץ סִימָן ל"ז אֲפִלּוּ רוֹאִין זֶה אֶת זֶה. וּבְמַחֲזִיק בְּרָכָה (סק"ח) כָּתַב דְּהָרַשְׁבַּ"א (ח"א) סִימָן צ"ו לֹא כָּתַב כֵּן, אֵדְּ הָרַשְׁבַּ"א כָּתַב רַק בְּדֶרֶךְ אֶפְשָׁר: **כ [יז] עַבְדוּ״ם.** עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וּבְמַחֲזִיק בְּרָכָה (ס"ק טו) כָּתַב שֶׁבְּבֵית דָּוִד (סי' לב) חוֹלֵק, וְכָתַב דְּהֵינוּ עוֹבֵד כּוֹכָבִים, וְאֵין חִלּוּק בֵּין אִישׁ לְאִשָּׁה עַיֵּן שָׁם:

בְּאֵר הַיטֵב

כ (טז) **לַעֲנוֹת.** יָחִיד שֶׁנִּכְנַס לְבֵית הַכְּנֶסֶת וּמָצָא צִבּוּר שֶׁכְּבָר הִתְחִילוּ לַעֲנוֹת קְדֻשָּׁה אוֹ אָמֵן יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא, כָּל שֶׁלֹּא הִשְׁלִימוּ מַתִּי לוֹ לַעֲנוֹת עִמָּהֶם. בְּאֵר שֶׁבַע וְהָרַמַ"ע (סי' קיב), וְכֵן כָּתַב הָרַמַ"א סִימָן נ"ו (ס"א) עַיֵּן שָׁם: **(יז) עַבְדוּ״ם.** רוֹצֶה לוֹמַר שֶׁלֹּא יְהֵא עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים מְפֹרָשֶׁת, אֲבָל עוֹבֵד כּוֹכָבִים אֵינוֹ מְפֹרָשׁ. מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק טו), וְכֵן כָּתַב דְּבַר שְׁמוּאֵל סִימָן קפ"ט: **כא (יח) מָטוּן.** הַמְעַיֵּן בְּהַגָּהוֹת מֵימוֹנִיּוֹת (תפילה פי"א אות א) יִרְאֶה שֶׁפֵּרַשׁ סוֹפֵר הוּא, דְּבָזֶה (אין) פּוֹרְעִין בְּשָׁוֶה שֶׁכָּל אֶחָד מַחֲיֵב לְהַעֲמִיד אִישׁ בִּמְקוֹמוֹ. וְאִם אֵין דָּרִים בַּיִּשּׁוּב אֶלָּא שְׁמוֹנָה, אֲז שׁוֹכְרִין שְׁנַיִם וּפוֹרְעִים חֶצְיוֹ לְפִי מָמוֹן וְחֶצְיוֹ לְפִי נְפָשׁוֹת, כִּי הָעֲנִיִּים יְכוֹלִים לָלֶכֶת לְעִיר הַסְּמוּכָה, וְהָעֲשִׁירִים אֵינָם יְכוֹלִים לְהָנִיחַ בֵּיתָם וּרְכוּשָׁם. מִגֵּן אַבְרָהָם (ס"ק טז) עַיֵּן שָׁם. כָּתַב מֹהֲרַי"ל בְּתִשׁוּבָה סִימָן (קי"ד) [ק"ז] אִם הוּא אָנוּס

בֵּאוּר הַלָּכָה

יט * שְׁלֹיחַ צִבּוּר בְּתֵבָה וְכוּ' מִצְטָרְפִין. עַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרַ"א שֶׁכָּתַב דְּיֵשׁ לִדְחוֹת כָּל הָרְאָיוֹת שֶׁהוּבְאוּ בְּבֵית יוֹסֵף (ד"ה כתב רבינו הגדול) בְּשֵׁם הָרַשְׁבַּ"א (שם) לָזֶה. וּמִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי שֶׁאֲפִלּוּ לְפִי דַּעַת הַגְּרַ"א אֵין לְהַחְמִיר לְכַתְּחִלָּה רַק לְעִנְיַן צָרוּךְ, אֲבָל לְעִנְיַן תְּפִלָּה בְּצִבּוּר לְעִנְיַן הַשְּׁמֹּשׁ שֶׁעוֹמֵד שָׁם יֵשׁ לְהָקֵל, דִּבְלֵאוֹ הָכִי דַּעַת הָרַדְבַּ"ז לְהָקֵל לְעִנְיַן זֶה אֲפִלּוּ בְּחֶדֶר שֶׁלְּפָנִים מִן הַבַּיִת, וּכְמוֹ שֶׁהֵבַאתִי בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה בְּסָעִיף קָטָן נ"ח עַיֵּן שָׁם:

*** דְּהָנֵי מִילֵּי וְכוּ'.** דְּלֹא סְבִירָא לֵיהּ דְּבָטֵל לְגַבֵּי בֵּית הַכְּנֶסֶת, עַל כֵּן הָנֵי כְּשָׁנֵי בָּתִּים בְּפֶתַח עַצְמָן, כִּי זוֹ גְּרִיעָא מִשְּׁלֹיחַ צִבּוּר בְּקָטָנָה וְצִבּוּר בְּגְדוֹלָה הַמְבֹאָר בְּסָעִיף י"ז דְּמִצְטָרְפִין, דְּהָתָם הַקְּטָנָה פְּרוּץ בְּמִלּוֹאָהּ, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בָּזֶה. וְלִפְי דִּתָּתֵם הוּא הַדִּין אִם אַחַר שֶׁאֵינוֹ שְׁלֹיחַ צִבּוּר הוּא בְּתוֹךְ הַתֵּבָה גַּם כֵּן דִּינוֹ הָכִי, כֵּיוָן שֶׁבְּלֹתוֹ אֵין עֲשָׂרָה וְכִדְמוֹכִח בְּבֵית יוֹסֵף (שם), אֲדְּ אִם הַשְּׁלֹיחַ צִבּוּר הוּא בְּתוֹךְ הַתֵּבָה הוּא גְּרִיעָא יוֹתֵר, דַּאֲפִלּוּ אִם יֵשׁ עֲשָׂרָה בִּלְתּוֹ לְמַטָּה גַּם כֵּן לֹא יוּכַל לְהוֹצִיאָן יְדֵי חוֹבָתָן בְּקַדִּישׁ וּקְדֻשָּׁה, כֵּיוָן שֶׁאֵין מְנַיַּן בַּמָּקוֹם שֶׁהוּא עוֹמֵד שָׁם, וּכְמוֹ שֶׁמְּבֹאָר בְּפְרֵי מְגַדִּים (שם ס"ק יג) וְהָעַתְקְתִּיו בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן נ"ו:

כ * וְיֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁצָּרִיךְ שֶׁלֹּא יִהֵא מַפְסִיק מְנוּף. נִרְאֶה לִי דְּמִי רַגְלִים לְכוּלֵי עָלְמָא אֵינוֹ מַפְסִיק בָּזֶה, וְרַק צָרִיךְ לְהַרְחִיק מִמֶּנּוּ כְּדֵין הַרְחָקָה:

כא * עִיר שֶׁאֵין בָּהּ וְכוּ' מְחֻיְּבִין. נִרְאֶה לִי אִם הָרִגְּלוּ מִקַּרְמַת דְּנָא לֵילֵךְ לְעִיר הַסְּמוּכָה שָׁם קִבּוּץ גָּדוֹל וְהַתְּפִלָּה הִיא בְּרֹב עַם, וְעַכְשָׁיו רוֹצִים תִּשְׁעָה לִשְׁכֹּר שְׁלִיחַ צִבּוּר שֶׁלֹּא יִצְטָרְכוּ לֵילֵךְ לְהָעִיר, וְהָעֲשִׁירִי מִמֵּילָא, בָּזֶה אֵין יְכוֹלִין לְכָפּוֹ לְדַעְתָּם, וּמִלְּשׁוֹן הַפְּרִדְּכִי פֶּרֶק קַמָּא דְּבָבָא בָּתְרָא (סי' תעח) יֵשׁ לְהָבִיא רְאָיָה לָזֶה:

*** וְשָׁכַר הַחַזָּן.** לְכָאוֹרָה קַאי זֶה דַּוְקָא עַל מַה שֶּׁלְּמַעְלָה שֶׁהָיוּ אֲחַד עֲשָׂרָה, וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר עֲבוֹדַת הַיּוֹם דְּאֵירְעִי שֶׁיִּצְאוּ בְּאֹפֶן שֶׁצָּרִיךְ לִשְׂכֹּר אַחַר בִּמְקוֹם זֶה, שֶׁנִּשְׁאַר פָּחוֹת מֵעֲשָׂרָה, אֲבָל אִם הִשְׁאִיר מְנַיַּן אַחֲרָיו, אֵין צָרִיךְ לָתֵת שָׂכַר הַשְּׁלֹיחַ צִבּוּר, דְּכֵיוָן שֶׁהוּא מֻתָּר לִהְיוֹת שָׁלֵא בְּבֵיתוֹ בְּזֶמֶן הַזֶּה, וְהַשְּׁלֹיחַ צִבּוּר הוּא רַק עַל יָמִים נוֹרָאִים, לְפִי יִתֵּר. אֲבָל אִם כֵּן יִקָּשֶׁה מֹאד לְמָה כָּתַב הַמְחַבֵּר עַל הַיּוֹצְאִים בְּעַל הַנִּשְׁאָרִים, לֹא יִהְיוּ צְרִיכִים לָתֵת אֶלָּא הַשְּׁנַיִם שֶׁאֵינָם בְּבֵיתָם רַק כְּפִי חֶשְׁבּוֹן אֶחָד, דְּאַף שֶׁאִם הָיוּ שְׁנֵיהֶם בְּבֵיתָם הָיָה מִתְחַלֵּק שָׂכַר הַחַזָּן עַל אֶחָד עָשָׂר אֲנָשִׁים, מִכָּל מָקוֹם עַתָּה שֶׁאֵינוּ בְּבֵיתוֹ וְאֵינוּ נֶהֱנֶה מֵהַחַזָּן כְּלָל רַק מִפְּנֵי שֶׁנִּשְׁתַּבְּבֵד לְהַמְּנְיָן, אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַשְׁלִים יוֹתֵר מִכְּפִי חֶשְׁבּוֹן שֶׁהָיָה מַשָּׂל עַל מְנַיַּן, אִם לֹא שֶׁנֹּאמַר דְּלֹאו דַּוְקָא קָאָמַר הַשָּׁלְחָן עָרוּךְ עַל הַיּוֹצְאִים בְּעַל הַנִּשְׁאָרִים, וְלֹא בָּא רַק לוֹמַר שֶׁאַף שֶׁאֵינוּ בְּבֵיתוֹ אֵינוֹ יָכוֹל לִפְטֹר עַצְמוֹ. וְאוּלַי דְּלֹא כְּסָפֵר עֲבוֹדַת הַיּוֹם, אֶלָּא שֶׁיִּשְׂכֹּר הַמְחַבֵּר דַּאֲפִלּוּ אִם הִשְׁאִיר מְנַיַּן בְּבֵיתוֹ מְחֻיָּב גַּם כֵּן לָתֵת שָׂכַר הַחַזָּן, דְּהוּא מִכְּלַל צָרְכֵי הָעִיר, דּוּמְיָא דְּבֵית חֲנִנְגוּת אוֹ מְקֻוֶה הַמְבֹאָר בְּחֹשֶׁן מִשְׁפָּט סִימָן קס"ג סוֹף סָעִיף ג', בְּהַגָּ"ה, אַחַר כֵּן מָצָאתִי בְּתִשׁוּבַת מֹהֲרַי"ל (סי' קז) דְּמִשְׁמַע כָּעֲבוֹדַת הַיּוֹם, וְצָרִיךְ עִיּוּן:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

שֶׁהוּא מַפְסִיק בֵּין הָעֲשָׂרָה וּבֵין זֶה שֶׁרוֹצֶה לְהִצְטָרֵף עִמָּהֶם, הוּא מַפְסִיק בֵּין הַשְּׁכִינָה וְגוֹרֵם לְשָׁכִינָה שֶׁאֵינָהּ שׁוֹרָה בְּכָאן: **(סה) עַבְדוּ״ם.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים (סק"ו) [ז]אוֹ עוֹבֵד כּוֹכָבִים: **כא (סו) בְּמְקוֹמוֹ.** שֶׁכֵּיוָן (סק"ז) שְׁמֻנָּהּ בְּכָל תְּפוּצוֹת יִשְׂרָאֵל אֲפִלּוּ אוֹתָם שֶׁאֵין לָהֶם מְנַיַּן שָׁלֵם כָּל הַשָּׁנָה שׁוֹכְרִין לָהֶם אֶחָד אוֹ שְׁנַיִם בְּיָמִים נוֹרָאִים אוֹ הוֹלְכִים לִמְקוֹם מְנַיַּן, הֲרֵי זֶה דּוֹמֶה לְסֹפֵר תּוֹרָה וּבֵית הַכְּנֶסֶת שֶׁבְּנֵי הָעִיר כּוֹפִין זֶה אֶת זֶה: **(סז) אַחַד עָשָׂר וְרוֹצִים.** וְהוּא הַדִּין שְׁנַיִם עָשָׂר (סק"ו) וְרוֹצִים שְׁלֹשָׁה לְצַאת, אוֹ שְׁלֹשָׁה עָשָׂר וְרוֹצִים אַרְבָּעָה לְצַאת, צְרִיכִים כֻּלָּם לְשָׁכֹר אֶחָד בְּשֻׁתָּפוּת: **(סח) חֶצְיוֹ וְכוּ'.** הָאַחֲרוֹנִים (ט) כָּתְבוּ דְּטַעוּת סוֹפֵר הוּא, דִּבְזֶה פּוֹרְעִין שְׁנֵיהֶם בְּשָׁוֶה, שֶׁכָּל אֶחָד מַחֲיֵב לְהַעֲמִיד אִישׁ בִּמְקוֹמוֹ, שֶׁמִּתְּחִלָּה הָיָה מְנַיַּן שָׁלֵם וְאֵין רַשַּׁאי לְבַטֵּל הַמְּנַיַּן. וְהָא דְּנוֹתְנִין חֶצְיוֹ לְפִי מָמוֹן הֵינוּ כְּשֶׁאֵין דָּרִים בַּיִּשּׁוּב אֶלָּא שְׁמוֹנָה, דִּצְרִיכִין לִשְׂכֹּר שְׁנַיִם, דְּאִז תְּלָיָא גַּם לְפִי מָמוֹן, כִּי הָעֲנִיִּים יְכוֹלִים לָלֶכֶת לְעִיר הַסְּמוּכָה, וְהָעֲשִׁירִים אֵין יְכוֹלִים לְהַנִּיחַ בֵּיתָם וּרְכוּשָׁם. **(סט) עַל הַיּוֹצְאִים.** מִי (פע) שֶׁאֵינוֹ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

יח (עג) לִבְרֹשׁ: (ס) עַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד"ה ולחזן): **(פפ)** פְּרִי מְגַדִּים (שם ס"ק טו): בְּסִימָן ע"ט סָעִיף קָטָן ג': **(פו) פְּשׁוּט:** **(פז) לִבְרֹשׁ** וְאַלְיָה רַבָּה (ס"ק יח) וּפְרִי מְגַדִּים (שם ס"ק טו) וְדֶרֶךְ הַחַיִּים (רדצ"י קרייס בשערה ס"ח): **כא (פח)** בֵּית יוֹסֵף (ד"ה מחציצה): **כב (פט)** תּוֹסָפוֹת (שָׁם). וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי אִם רַבָּה (ס"ק יט): **(צ)** בְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה (הגב"י) וּמְגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טז): **(צא)** מֹהֲרַי"ל (סי' קז): **(צב)** מְהוּפָּכוֹת ל"ט עַמּוּד א' (ד"ה מחציצה)): **(צג)** תּוֹסָפוֹת (שָׁם). וּמַה שֶּׁכָּתַבְתִּי אִם אֵינוֹ בָּקִי, מִבֹּאר לְקַמָּן בְּסִימָן קכ"ד (ס"א): **(צד)** לִבְרֹשׁ וְאַלְיָה (שם ס"ק יח): **(צה)** פְּרִי מְגַדִּים (שם ס"ק טו):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו"ע הרב (סכ"א) פסק כדעה הראשונה. **ב]** אבל בשו"ע הרב (סכ"ב) הביא את דברי השו"ע, וכתב שיש לחוש לדבריו. **ג]** ובשו"ע הרב (שם) כתב רק עבודה זרה.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah